

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

«Το ρήμα στη αφήγηση»

Συγγραφή: ΕΛΕΝΗ ΞΥΛΑ

Εφαρμογή: ΜΑΡΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Το ρήμα στην αφήγηση

Εφαρμογή σεναρίου

Μαρία Παρασκευά

Δημιουργία σεναρίου

Ελένη Ξυλά

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Α΄ Γυμνασίου

Σχολική μονάδα

4ο Γυμνάσιο Συκεών Θεσσαλονίκης

Χρονολογία

Από 30-10-2012 έως 11-12-2013

Διδακτική/θεματική ενότητα

3^η Ενότητα: Ταξίδι στον κόσμο της φύσης

5^η Ενότητα: Γνωρίζω το μαγικό κόσμο του θεάτρου και του κινηματογράφου

8^η Ενότητα: Αθλητισμός και Ολυμπιακοί Αγώνες: παρακολουθώ και συμμετέχω

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

12-13 ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής

II. Εικονικός χώρος: [Edmodo/YouTube](#)

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Σύμφωνα με τη συντάκτρια, ξεκινάμε με τον προβληματισμό των: «τι», «πώς» και «πότε» της διδασκαλίας, «πώς μπορούμε να δομήσουμε ένα σενάριο, έτσι ώστε να ενσωματώσουμε δημιουργικά τις ΤΠΕ», «τι είδους εγγράμματα ταυτότητες μαθητών καλούμαστε να δομήσουμε», τι συνέπειες έχει στη συγκρότηση των μαθητών μας το όλο εγχείρημα. Θεωρητικά αποβλέπουμε σε μια σύγχρονη προσέγγιση του μαθήματος. Με τον όρο «σύγχρονες προσεγγίσεις» νοούνται οι σύγχρονες διδακτικές θεωρήσεις των γλωσσικών-φιλολογικών μαθημάτων αλλά και οι σύγχρονες θεωρίες μάθησης, όπως η προσέγγιση του εποικοδομισμού (η μάθηση ως διαδικασία δημιουργίας της γνώσης από τους ίδιους τους μαθητές) και οι κοινωνικοπολιτισμικές προσεγγίσεις (η μάθηση ως αποτέλεσμα αλληλεπίδρασης και συμμετοχής σε κοινωνικές ομάδες) με αλλαγή του ρόλου των μαθητών, οι οποίοι δεν παρακολουθούν απλώς τον δάσκαλο, αλλά εμπλέκονται δημιουργικά στην παραγωγή της σχολικής γνώσης, αναπτύσσουν γνωστικές και κοινωνικές δεξιότητες υψηλότερου επιπέδου, ενώ εξοικειώνονται ταυτόχρονα με πρακτικές του ψηφιακού γραμματισμού αξιοποιώντας λειτουργικά τα νέα μέσα. Στο πλαίσιο αυτό η τάξη μετατρέπεται σταδιακά σε κοινότητα δημιουργικής μάθησης. Μια τέτοιου είδους διδακτική λογική απαιτεί από τον δάσκαλο να διαβάσει «την ύλη» που έχει να διδάξει περισσότερο δημιουργικά και κάθετα και λιγότερο διεκπεραιωτικά – γραμμικά (Κουτσογιάννης & Αλεξίου 2012).

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Ελένη Ξυλά, Το ρήμα στην αφήγηση, Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου, 2013.

Το σενάριο αντλεί

-

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σύμφωνα με τη συντάκτρια, το σκεπτικό της παρούσας διδακτικής πρότασης ξεκινά από τη διαπίστωση ότι τα παιδιά της Α΄ Γυμνασίου χρησιμοποιούν περιορισμένο αριθμό ρημάτων, τόσο στον προφορικό όσο και το γραπτό λόγο, και μάλιστα πολύ συγκεκριμένα κυρίως τα βοηθητικά *είμαι* και *έχω* και τα κίνησης και δράσης π.χ. *πάω*, *κάνω*. Επίσης, διαπιστώνεται η απουσία χρήσης ρημάτων που δηλώνουν σκέψη, συναίσθημα. Δυσκολεύονται, επίσης, να εντοπίσουν το κεντρικό γεγονός μιας ιστορίας, το πρόσωπο αφήγησης, την οπτική γωνία του αφηγητή. Γίνεται μια προσπάθεια μέσα από μια σειρά *αποστολών* να μουν στη θέση ηρώων, αφηγητών, δημιουργών εναλλακτικών ιστοριών και κατά συνέπεια να κινητοποιηθούν συναισθηματικά και να εκφραστούν λεκτικά.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Σύμφωνα με το συνταγμένο κείμενο, η παιδαγωγική αρχή στην οποία στηρίζεται το σενάριο πηγάζει από τη θεωρία της κοινωνικο-πολιτισμικής αλληλεπίδρασης (Vygotsky 1993). Η γνώση οικοδομείται μέσα από την αλληλεπίδραση των μελών μιας ομάδας και σημαντικό ρόλο στην αλληλεπίδραση αυτή παίζουν ποικίλα διαμεσολαβητικά εργαλεία (mediating tools), είτε αυτά είναι τεχνολογικά προϊόντα (όπως το χαρτί ή ο υπολογιστής) είτε συμβολικά συστήματα (όπως η γλώσσα). Ο συνδυασμός, επομένως, των διαφόρων διαμεσολαβητικών εργαλείων με το κοινωνικό πλαίσιο, εντός του οποίου συντελείται η αλληλεπίδραση, καθορίζει σε σημαντικό

βαθμό το αποτέλεσμα της μαθησιακής διαδικασίας. Και αυτό γιατί καθένα από τα εργαλεία αυτά άλλοτε διευρύνει και άλλοτε περιορίζει τις δυνατότητες του ανθρώπου που το αξιοποιεί.

Αναφορικά με τη χρήση του υπολογιστή ως διαμεσολαβητικού εργαλείου για την ενεργό οικοδόμηση της γνώσης, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η θέση του Di Sessa (2000) ότι η αξιοποίηση των κατάλληλων υπολογιστικών περιβαλλόντων θέτει τις βάσεις για την καλλιέργεια τόσο της αντιληπτικής όσο και της εκφραστικής ικανότητας των μαθητών. Η πρόσβαση σε ένα μέσο έκφρασης όπως ο υπολογιστής, υποστηρίζει ο Di Sessa, θα επιτρέψει στον μαθητή όχι μόνο να αντιληφθεί τι «δουλεύει» σε μια περίπτωση και τι δε «δουλεύει» σε μια άλλη, αλλά να καταλάβει και το γιατί συμβαίνει αυτό. Το γεγονός, από την άλλη, ότι θα συζητήσει όλη αυτή την πορεία της σκέψης του με τους συμμαθητές του και τον δάσκαλο, στη βάση μιας ερμηνευτικής επιχειρηματολογίας, πιθανότατα θα αλλάξει το μοντέλο διατύπωσης των προσωπικών θέσεων.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Η αφήγηση είναι μια σύνθετη δραστηριότητα που βοηθά τους ανθρώπους:

- να φτιάξουν δεσμούς ανάμεσα στο σύνηθες και το ξεχωριστό (Bruner 1997),
- να καταγράψουν τα διλήμματα των προσώπων που συμμετέχουν σε μια αφήγηση και να δώσουν λύσεις (Stein 2001) και όλα αυτά υπό την προοπτική της επικοινωνίας με τους ακροατές ή αναγνώστες του αφηγηματικού τους υλικού.

Μέσα από την προσπάθεια αφηγηματικής δόμησης των νοητικών αναπαραστάσεων συμβάντων και συμπεριφορών οι άνθρωποι στην ουσία:

- ανακατασκευάζουν τον κόσμο που τους περιβάλλει και
- προσπαθούν να τον κατανοήσουν (Bruner 2004), ενώ ταυτόχρονα

- δημιουργούν γνωστικά «μονοπάτια» που τους βοηθούν να απομνημονεύουν γεγονότα και να τα ανακαλούν όποτε χρειάζεται, καθώς η πληροφορία που είναι δομημένη σε αφηγηματική μορφή είναι πιο εύκολο να απομνημονευθεί και να ανακληθεί (Mandler 1984).

Γνώσεις για τη γλώσσα

Ο/ μαθητής/τρια καλό είναι:

- να διακρίνει τον ρόλο του ρήματος (κυρίως) στην αφήγηση,
- να εκφράζεται σε οικείο ακροατήριο ή να γράφει απλά κείμενα, λαμβάνοντας υπόψη τις διάφορες παραμέτρους και περιστάσεις επικοινωνίας (αφήγηση, ακροατές/αναγνώστες, σαφήνεια στη διατύπωση κλπ.),
- να είναι σε θέση να επισημαίνει σε ένα γραπτό κείμενο τα στοιχεία της αφήγησης (πρόσωπα, γεγονότα, αίτια των γεγονότων κ.λπ.) και τις τεχνικές της αφήγησης (την οπτική γωνία και τον χρόνο στην αφήγηση, τον αφηγητή κλπ.).

Γραμματισμοί

Γλωσσικός – Κλασικός γραμματισμός

Σε ένα αφηγηματικό κείμενο το παιδί μπορεί να:

- παρατηρεί και να σχολιάζει τον ρόλο των ρημάτων και των χρονικών προσδιορισμών στην εξέλιξη μιας αφήγησης,
- εντοπίζει τη σημασία που έχουν ορισμένα ρήματα για τη λειτουργικότητα της αφήγησης,
- αντιλαμβάνεται την εξέλιξη των γεγονότων,
- διακρίνει τα περιγραφικά μέρη από τα αφηγηματικά,
- σχολιάζει τη λειτουργία τους,
- ανιχνεύει τον αφηγητή και την οπτική γωνία της αφήγησης, σε μια πρώτη προσέγγιση,
- διακρίνει τις αναδρομικές και τις προοικονομικές αφηγήσεις.

Νέοι Γραμματισμοί

Αναμένεται οι μαθητές:

- να εξοικειωθούν με τη χρήση πρακτικών ψηφιακού γραμματισμού (λογισμικά παρουσίασης, έρευνα στο διαδίκτυο),
- να εξοικειωθούν με την παραγωγή πολυτροπικών κειμένων (μιας ψηφιακής ιστορίας),
- να ασκηθούν στη χρήση ψηφιακών πηγών μέσα από έρευνα στο διαδίκτυο.

Το διαδίκτυο αντιπροσωπεύει:

- ένα μοναδικό και ριζοσπαστικά πρωτότυπο μέσο πληροφόρησης,
- δίνει πρόσβαση σε επίκαιρες και τρέχουσες πληροφορίες,
- μπορεί να ενσωματώνει διαδραστικά στοιχεία,
- συνδυάζει πολυμορφικά (οπτικά, ηχητικά κτλ.) στοιχεία,
- δεν περιορίζεται σε τόπο και χρόνο,
- διαθέτει ανοικτή δομή, όπου ο καθένας μπορεί να έχει πρόσβαση τόσο για τη λήψη όσο και για τη δημιουργία πληροφοριών.

Η ανοικτή αυτή δομή, όμως, κάνει το διαδίκτυο και ένα εξαιρετικά χαώδες μέσον. Οι επιλογές αναζήτησης στο παρόν σενάριο γι' αυτό τον λόγο είναι προκαθορισμένες από τη διδάσκουσα.

Κριτικός γραμματισμός

Τα παιδιά, μέσα από συγκεκριμένες δραστηριότητες, είναι σε θέση να:

- αναπτύσσουν κριτική στάση απέναντι στα μηνύματα, από καταναλωτές μετατρέπονται σε μελετητές-ερευνητές και γνωρίζοντας τα σύγχρονα εργαλεία,
- αποκτούν κριτήρια αξιολόγησης και επιλογής μηνυμάτων σύμφωνα με την προσωπική τους θεώρηση για τη ζωή,
- καλλιεργούν την αισθητική και πολιτισμική τους συνείδηση.

Τα παιδιά, αφού γνωρίσουν τις μεθόδους και τις τεχνικές με τις οποίες παράγεται το οπτικοακουστικό προϊόν, στη συνέχεια, είναι δυνατό να:

- χρησιμοποιούν τα οπτικοακουστικά εργαλεία,
- γίνονται τα ίδια παραγωγοί,
- αναπτύσσουν δεξιότητες προσωπικής έκφρασης,
- οργανώνουν και πραγματοποιούν απλές οπτικοακουστικές παρουσιάσεις.

Η δημιουργία υλικού είναι η δυναμική μιας ικανότητας ανάλυσης και επεξεργασίας της εικόνας. Άλλωστε, πέρα από γνώσεις και δεξιότητες, η συγκεκριμένη ικανότητα επιφέρει και μια αξιοσημείωτη μεταβολή στα πρότυπα αξιών του νέου δημιουργού, επειδή με το να παράγει κάποιος μια ερασιτεχνική ταινία, διασώζει και προστατεύει μικρές, εφήμερες, πολιτισμικές εκφάνσεις.

Διδακτικές πρακτικές

Οι διδακτικές πρακτικές συνοψίζονται στο Ε.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

1η-2η ώρα

Η διδακτική προσέγγιση ξεκινά με έναν από τους κανόνες της παιδαγωγικής, την αμόρφηση. Ο εκπαιδευτικός έχει ετοιμάσει ένα λογισμικό παρουσίασης για την αφήγηση (Βλ. Συνοδευτικό Υλικό). Το λογισμικό παρουσίασης έχει το πλεονέκτημα της κινητοποίησης των μαθητών και της πρόκλησης του ενδιαφέροντός τους. Στο λογισμικό παρουσίασης εφαρμόζονται δύο προϋποθέσεις: α) πρέπει να είναι σαφές ως προς τις προσφερόμενες πληροφορίες και σύντομο (περίπου 10 λεπτά πρέπει να κρατήσει η προβολή του), για να μην κουράσει τους μαθητές, αλλά και να μην στραφεί σε αυτό το ενδιαφέρον των μαθητών και β) δεν πρέπει να προσφέρονται «έτοιμες» απαντήσεις από τον εκπαιδευτικό.

Μετά τον καταγισμό ιδεών: α) δίνονται διευκρινίσεις στους μαθητές, ώστε να κατανοήσουν τους στόχους της διδασκαλίας με τη χρήση των Τ.Π.Ε, β) τίθενται οι κανόνες που πρέπει να τηρηθούν, γ) δίνονται εξηγήσεις για τους ρόλους που θα αναλάβει ο καθένας και δ) τονίζεται η ιδιαίτερη σημασία της συμμετοχής τους σε αυτή τη διδακτική προσέγγιση.

Τέλος, γίνεται ο χωρισμός σε επτά (7) ομάδες των τριών (3) ατόμων. Η επιλογή της τριμελούς ομάδας γίνεται με κριτήριο τον αριθμό των μαθητών και τον αριθμό των υπολογιστών του εργαστηρίου. Ανατίθενται συγκεκριμένοι, πλέον, ρόλοι στα μέλη της ομάδας: να ορίσουν μεταξύ τους έναν χειριστή του Η/Υ, έναν αναγνώστη – συντονιστή των εργασιών και έναν γραμματέα που κρατά σημειώσεις και συμβουλευεται το έντυπο υλικό. Δίνονται τα στάδια εργασίας: να αναζητήσουν πληροφορίες σχετικές με το φύλλο εργασίας που τους δίνεται, να τις συζητήσουν, να επιλέξουν τις πιο σημαντικές, να συνθέσουν την εργασία τους, να την αναρτήσουν στο [Edmodo](#) και να την παρουσιάσουν στην τάξη. Μοιράζουμε τα φύλλα εργασίας και κάθε ομάδα, ανά σταθμό εργασίας, διαβάζει τα εισαγωγικά στοιχεία του φύλλου. Ξεκινά μια συζήτηση για την επίλυση τυχόν αποριών.

3η-6η ώρα

Οι μαθητές εργάζονται προκειμένου να απαντήσουν στα φύλλα εργασίας. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι εμπνευστικός και συντονιστικός. Μέσα από την εφαρμογή της αρχής της αυτενέργειας και της βιωματικότητας στη μάθηση ο/η διδάσκων/ουσα προτρέπει τους μαθητές να εμβαθύνουν στο υπό εξέταση θέμα και να αναπτύξουν την ενσυναίσθηση. Κατά τη διάρκεια εφαρμογής των φύλλων εργασίας ενθαρρύνει τους μαθητές να επιστρατεύσουν τη φαντασία τους. Ο διδάσκων, σε κάθε φάση της διδακτικής διαδικασίας και στο πλαίσιο της ομαδικής συνεργασίας των μαθητών με ενδιάμεσο εργαλείο τον Η/Υ, παίρνει τον ρόλο του συντονιστή, παρατηρητή, συμβούλου, συνεργάτη και υποστηρικτή. Δίνει σαφείς πληροφορίες και διευκρινίσεις. Δημιουργεί ερείσματα για κινητοποίηση της σκέψης τους και για ανάκληση της προϋπάρχουσας γνώσης. Διευκολύνει, ανατροφοδοτεί, αλλά και τους

αφήνει ελεύθερο χώρο για να «ανακαλύψουν» τη γνώση, να πειραματιστούν, να δοκιμάσουν ακόμη και να «πλανηθούν». Εμπυχώνει, χωρίς όμως να επεμβαίνει – παρά μόνο όταν του ζητηθεί– στην έκφραση λόγου και στη δημιουργία των τελικών κειμένων των μαθητών. Συντονίζει την εργασία των ομάδων, ώστε να φτάσουν στην τελική μορφή των συμπερασμάτων και των απαντήσεων, μέσα στα καθορισμένα χρονικά πλαίσια, εξομαλύνοντας ενδεχόμενες δυσκολίες.

7η-8η ώρα

Γίνεται η παρουσίαση και αξιολόγηση των εργασιών των ομάδων με κριτήρια:

- την επίτευξη των γνωστικών στόχων,
- την πρωτοτυπία ιδεών,
- τον βαθμό εφαρμογής των δραστηριοτήτων,
- τη γλωσσική καλλιέργεια των μαθητών.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η συγκεκριμένη διδακτική πρόταση βρίσκεται σε πλήρη συμβατότητα με το ΑΠΣ και το ΔΕΠΠΣ. Ειδικότερα, εξυπηρετεί τις αρχές και τους στόχους των Προγραμμάτων Σπουδών, υιοθετώντας την επιλογή και αξιοποίηση διαδικτυακών πηγών, την ένταξη των πολυμέσων στη διδασκαλία, την ανάπτυξη δεξιοτήτων διαχείρισης και επεξεργασίας δεδομένων, τη χρήση του επεξεργαστή κειμένου κατά την παραγωγή συνεχούς γραπτού λόγου και την αξιοποίηση του προγράμματος παρουσιάσεων. Επιπλέον, το σχέδιο είναι ανοικτό και ευέλικτο ως προς τον εκπαιδευτικό και τον μαθητή, ενσωματώνει στοιχεία της σύγχρονης ζωής, προωθεί νέες μεθοδολογίες που καλλιεργούν το βιωματικό και συνεργατικό τρόπο μάθησης, αναπτύσσει την ενσυναίσθηση και την υπευθυνότητα των μαθητών.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Ακολουθούμε εν προκειμένω τον ορισμό της Bal (2004) για την αφήγηση, σύμφωνα με τον οποίον αφηγηματικό κείμενο είναι αυτό στο οποίο κάποιος αφηγείται μία ιστορία αξιοποιώντας ως μέσο τη γλώσσα, την εικόνα, τον ήχο, μία κατασκευή ή

έναν συνδυασμό αυτών. Το αφηγηματικό κείμενο, κατά την Βα1, δεν ταυτίζεται με την ιστορία, γιατί η ίδια ιστορία μπορεί να παρουσιαστεί σε διαφορετικά αφηγηματικά κείμενα –και κάτω από τον όρο «κείμενα» περιλαμβάνονται όχι μόνο γλωσσικές κατασκευές αλλά και εικονιστικές αναπαραστάσεις, κινηματογραφικές αφηγήσεις. Οι ΤΠΕ μας βοηθούν να συλλάβουμε το εύρος των δυνατοτήτων έκφρασης και ταυτόχρονα περιορισμού-συμβιβασμού σε συγκεκριμένα όρια, πλαίσια των μέσων παρουσίασης.

Κείμενα

Νεοελληνική Γλώσσα, Α΄ Γυμνασίου, Τετράδιο Εργασιών, σελ.49: Κείμενο 3 [«Ένα θεϊκό θεατρικό ζευγάρι \(απόσπασμα από τη βιογραφία της ηθοποιού Έλλης Λαμπέτη\)»](#)

Νεοελληνική Γλώσσα, Α΄ Γυμνασίου, Ενότητα 7, Κείμενο 1 [«Ένα παιχνίδι στο διαδίκτυο χωρίς νικητές!»](#)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Α΄ φάση –1ώρα.

Η εφαρμογή του σεναρίου ξεκίνησε στην αίθουσα εκδηλώσεων του σχολείου, γιατί στη συγκεκριμένη φάση το εργαστήριο αναβαθμιζόταν, επιπλέον κάποια από τα φορητά προβολικά συστήματα επισκευάζονταν, ενώ τα υπόλοιπα δεν επαρκούσαν. Οι συνθήκες που περιγράφονται σχετίζονται με λειτουργικές δυσκολίες που παρουσιάζονται στα σχολεία κάθε αρχή του σχολικού έτους, στη συγκεκριμένη περίπτωση, ευτυχώς, με την προοπτική της αναβάθμισης των εγκαταστάσεων.

Προβλήθηκε κεντρικά το PowerPoint (βλ. Συνοδευτικό Υλικό) της θεωρίας που προτείνεται ως αφορμή από τη συντάκτρια του σεναρίου και ακολούθησε συζήτηση με αναφορά σε παραδείγματα αφηγήσεων π.χ. από τον Όμηρο ή από το μάθημα των κειμένων –το οποίο διδάσκει άλλη συνάδελφος, κάτι που με περιόρισε στην εφαρμογή του συγκεκριμένου σεναρίου. Ο χωρισμός σε ομάδες είχε ήδη γίνει από προηγούμενη δραστηριότητα, περισσότερο με κριτήρια πρακτικά, αφού όμως

προηγουμένως φρόντισα να έχει κάθε παιδί έναν τουλάχιστον συνεργάτη της επιλογής του στην ομάδα του, και παρέμεινε όπως είχε· έτσι δεν αφιερώθηκε χρόνος σε αυτό, παρά μόνο ανατέθηκαν συγκεκριμένοι ρόλοι στα μέλη της ομάδας: να ορίσουν μεταξύ τους έναν χειριστή του Η/Υ, έναν αναγνώστη-συντονιστή των εργασιών και έναν γραμματέα που κρατά σημειώσεις και συμβουλευεται το έντυπο υλικό. Δόθηκαν τα στάδια εργασίας: να αναζητήσουν πληροφορίες σχετικές με το φύλλο εργασίας που τους δίνεται, να τις συζητήσουν, να επιλέξουν τις πιο σημαντικές, να συνθέσουν την εργασία τους, απαντήσαμε μαζί σε απορίες για τον τρόπο συμμετοχής τους στην ολοκλήρωση του σεναρίου, και προχωρήσαμε στις δραστηριότητες. Μοιράστηκαν τα σχετικά [φύλλα εργασίας](#), ενώ ταυτόχρονα προβαλλόταν και κεντρικά, όταν οι ομάδες συσκέπτονταν, κι έγινε διανομή ρόλων με βασικότερο αυτόν του γραμματέα και χειριστή του υλικού. Προλάβαμε και να δούμε, κεντρικά πάλι, τις φωτογραφίες από τη [δραστηριότητα 1](#) της β' φάσης και άρεσε πολύ στα παιδιά η ιδέα. Δόθηκε λίγος χρόνος για συζήτηση κατά ομάδες, ώστε να προετοιμάσουν το κείμενο της παρουσίασης για την άλλη φορά.

Στο μεταξύ, βρίσκομαι σε αναμονή του εργαστηρίου για τις επόμενες φάσεις, καθώς και της έγκρισης που ζήτησα από τους γονείς για δημιουργία διαδικτυακής ομάδας στο περιβάλλον Edmodo που προτείνει και η συντάκτρια· το βρήκα λειτουργικό σαν περιβάλλον, αλλά και πρακτικά εφικτό, εφόσον οι μικροί μαθητές μου δεν διέθεταν όλοι ηλεκτρονική διεύθυνση, ώστε να αξιοποιηθούν άλλα από τα συνεργατικά περιβάλλοντα που εγώ γνώριζα. Τα περισσότερα από τα παιδιά πάντως, ήταν εξοικειωμένα με τις τεχνολογίες αλλά και με την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία από το δημοτικό.

B φάση: (11 διδακτικές ώρες: 8 ώρες δραστηριότητες + 3 ώρες οι παρουσιάσεις). Η δεύτερη και η τρίτη φάση εφαρμόστηκαν σχεδόν παράλληλα, διότι έγινε η επιλογή να μην αφήνονται όλες οι παρουσιάσεις για το τέλος του σεναρίου.

Σε αυτή τη φάση, σύμφωνα με την συντάκτρια, τα παιδιά καλούνται να φέρουν σε πέρας εννιά (9) δραστηριότητες. Η καθεμιά είναι ξεχωριστή. Στην [πρώτη](#) καλούνται να δουν μια σειρά εικόνων και να δομήσουν μια δική τους ιστορία, να δημιουργήσουν ένα πρόγραμμα παρουσιάσής της και να το παρουσιάσουν στην ολομέλεια. Στη [δεύτερη](#) παρακολουθούν ένα βίντεο στο YouTube. Τα παιδιά απαντούν γραπτά ή προφορικά στα ερωτήματα και αναλαμβάνουν να παρουσιάσουν προφορικά το περιεχόμενο στους συμμαθητές τους. Στην [τρίτη](#) έρχονται σε επαφή με μια ανακοίνωση, ένα πρόγραμμα, συζητούν τη χρήση του ρήματος σε αυτά τα κειμενικά είδη. Στην [τέταρτη](#) δραστηριότητα τα παιδιά καλούνται να εντοπίσουν τη σχέση του αφηγητή με τα γεγονότα, να «διαβάσουν» την ιστορία με τα μάτια ενός θεατή και να συμφωνήσουν ή να διαφωνήσουν μαζί του. Στην [πέμπτη](#) συζητούν με αφορμή ένα κείμενο του σχολικού τους βιβλίου για τον αφηγηματικό χρόνο και μοιράζονται σκέψεις για τις δικές τους αποδράσεις στο διαδίκτυο, στον εικονικό προσωπικό χώρο και χρόνο. Στην [έκτη](#) δραστηριότητα, με αφορμή τη βιογραφία της Ε. Λαμπέτη, συζητούν για τις επιλογές στους χρόνους του κειμένου και καλούμε τα παιδιά να μας παρουσιάσουν ένα πρόσωπο που θαυμάζουν. Στην [έβδομη](#) αυτενεργούν φτιάχνοντας μια δική τους ιστορία. Στην [όγδοη](#) επισκέπτονται την [Πύλη](#) και παρουσιάζουν το περιεχόμενο της σελίδας και στην [ένατη](#) φαντάζονται ότι συμμετέχουν στην ιστορία και δίνουν τη δική τους λύση.

Ώρα: Η εφαρμογή, λοιπόν, και στη φάση αυτή συνεχίζεται στην αίθουσα εκδηλώσεων, για τους λόγους που προανέφερα, γεγονός που με δυσκολεύει, γιατί βρίσκομαι σε μεγάλη απόσταση από τους μαθητές και δεν μπορώ να παρακολουθώ την πορεία της δουλειάς τους, αφού χειρίζομαι ταυτόχρονα τον κεντρικό βιντεοπροβολέα. Η δραστηριότητα 1 είχε ήδη ολοκληρωθεί στην προηγούμενη φάση από τις περισσότερες ομάδες, οπότε απέμενε να τις παρουσιάσουν. Στο σημείο αυτό να σημειώσω ότι επέλεξα να παρουσιάζονται οι εργασίες σταδιακά και όχι όλες στο τέλος του σεναρίου –παρά το γεγονός ότι έμειναν κάποιες παρουσιάσεις και για το

τέλος– και ο σκοπός ήταν φυσικά η αλληλοτροφοδότηση και η κινητοποίηση και ενθάρρυνση των πιο «διστακτικών» ομάδων.

Ώρες: Την εβδομάδα που ακολούθησε, έγινε την πρώτη ώρα παρουσίαση των πραγματικά ευφάνταστων αφηγήσεων που δημιούργησαν τα παιδιά με αφορμή τις φωτογραφίες που επέλεξε η συντάκτρια και σκέφτηκα, μόλις ολοκληρωθούν οι διαδικασίες έγκρισης από τους γονείς της διαμόρφωσης ενός προστατευμένου συνεργατικού περιβάλλοντος, να τις αναρτήσουμε. Οι περισσότερες ομάδες αποφάσισαν να έχουν έναν αφηγητή μπροστά και να δραματοποιούν την ιστορία τους σ' ένα δεύτερο επίπεδο, και κανονικά θα έπρεπε κάποιες να τις βιντεοσκοπήσουμε· πάντως ο κλασικός γλωσσικός στόχος επιτεύχθηκε λειτουργικά και τα παιδιά δεν ένιωθαν ότι μαθαίνουν πώς δομείται η αφήγηση, αλλά ότι δομούν τα ίδια τις αφηγήσεις. Αρκετές είχαν να κάνουν με την επικαιρότητα –γράφηκε μια ιστορία για την γέννηση της μικρής Μαρίας και την περιπλάνησή της από τη Βουλγαρία στην Ελλάδα: σταματήσαμε κι ανοίξαμε κουβέντα.

Εικόνες 1,2: οι μαθητές αφηγούνται με αφορμή της φωτογραφίες (δραστηριότητα 1.)

Και είναι αυτές οι τρυφερές στιγμές που ο παππούς πιάνει στην αγκαλιά του, το εγγονάκι του... Σκέφτεται και σχεδιάζει το λαμπρό μέλλον, της μικρής πριγκίπισσάς του... Η μοίρα, όμως του κοριτσιού, είχε άλλο πεπρωμένο από αυτό που σχεδίαζε ο παππούς!

Ήταν τέλη Δεκεμβρίου. Το κρύο είχε μπει για τα καλά. Είχε περάσει, ήδη, ένας χρόνος από την γέννηση του μικρού κοριτσιού. Όλες οι οικογένειες, ευτυχισμένες, περίμεναν πως και πως τα Χριστούγεννα. Όμως η μπέμπα περίμενε τους γονείς της! Είχαν πάει επαγγελματικό ταξίδι στην Ελβετία. Όμως, ποτέ δεν γύρισαν, γιατί στο ταξίδι της επιστροφής έγινε αεροπορικό δυστύχημα, στο οποίο ήταν και θύματα! Η γιαγιά του μωρού όταν το έμαθε, πήρε και έσφιξε στην αγκαλιά της το μικρό εγγονάκι της, που τώρα πια είναι η μικρή κορούλα της. Εκείνη την ώρα το πανέξυπνο κοριτσάκι έπιασε σφιχτά το χέρι της γιαγιάς του και είπε την πρώτη του λεζούλα... «Μαμά» είπε με μια γλυκούλα φωνούλα. Η γιαγιά δάκρυσε... Τώρα που το αγγελούδι της είπε την πρώτη του λέξη, η μητέρα του δεν ήταν εδώ...

Οι μήνες πέρασαν, το κοριτσάκι μεγάλωνε και μεγάλωνε με πολύ χαρά και με πιστό σύντροφο το αρκουδάκι που της χάρισε η αγαπημένη της μανούλα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

Όμορφη ζωή

Μια φορά ήταν ένα μωρό που ζούσε σε ένα ορφανοτροφείο. Το μωρό κάθε μέρα ήταν μόνο | του επειδή δεν είχε φίλους μονάχα το μικρό του αρκουδάκι. Σε μια πόλη μακρινή ζούσε ένα ζευγάρι που το όνειρό τους ήταν να αποκτήσουν ένα κοριτσάκι αλλά δυστυχώς δεν μπορούσαν να κάνουν παιδιά. Έτσι μια ηλιόλουστη μέρα πήγε μία φίλη τους και τους είπε να πάνε στο ορφανοτροφείο να υιοθετήσουν ένα κοριτσάκι. Το ζευγάρι όλη την νύχτα το συζητούσε και έτσι αποφάσισαν να το πραγματοποιήσουν. Μόλις είχαν φτάσει στο ορφανοτροφείο και είδαν το μικρό κοριτσάκι είπαν κατευθείαν ότι αυτό θα πάρουν. Όταν φτάσανε σπίτι κάτσανε και φάγανε

Εικόνα 2

Μόλις που προλάβαμε, στο τέλος της ώρας να δούμε το επόμενο video: «[the power of the words](#)», από τη [δραστηριότητα 2](#). Την επόμενη ώρα έγινε επανάληψη της προβολής και δόθηκε χρόνος, ώστε να προετοιμαστούν οι ομάδες. Ξεκίνησε η παρουσίαση από μια ομάδα και θα συνεχιστεί την άλλη φορά, μάλιστα πολλά από τα παιδιά ζητούν να παρουσιάσουν κατά τον ίδιο τρόπο, όπου ο αφηγητής/αφηγήτρια-μέλος της ομάδας, μας διαβάζει αυτό που βλέπουμε να διαδραματίζεται επί σκηνής από τα υπόλοιπα μέλη.

2 ώρες: Τα παιδιά παρουσίασαν αρχικά τις εργασίες και προχωρήσαμε στην ανάγνωση της [δραστηριότητας 3](#) και οι ομάδες χρειάστηκαν υποστήριξη στην ανάγνωση/κατανόηση, γιατί δεν είναι εκπαιδευμένα στην ανάγνωση και κατανόηση τέτοιων κειμένων/φύλλων εργασίας, χωρίς την μεσολάβηση του «δασκάλου που εξηγεί» (καλό είναι, βέβαια, σε αυτήν την περίπτωση να τους παροτρύνουμε σε περισσότερες αναγνώσεις χωρίς να παρεμβαίνουμε ιδιαίτερα, αλλά και να βελτιώνουμε σταδιακά τα φύλλα εργασίας μας ως προς την καταλληλότητα των λεξικογραμματικών/υφολογικών επιλογών που γίνονται). Χρειάστηκε να επαναλάβουμε τη θεωρία από το βιβλίο, αλλά και να προβάλλουμε άλλη μια φορά το PowerPoint για την αφήγηση. Τους ζήτησα να φέρουν εισιτήρια ή ανακοινώσεις, ώστε να ολοκληρωθεί η δραστηριότητα, αλλά ελάχιστοι αυτενέργησαν.

2 ώρες: Επαναλάβουμε το περιεχόμενο των φύλλων εργασίας, δόθηκε χρόνος να δουλευτούν τα θέματά τους, πέρασα από όλες τις ομάδες για στήριξη, κύλησε η ώρα με τη συνεργασία. Ένας μαθητής μου έφερε αντί για εισιτήριο μια αφίσα των εργαζομένων μιας εταιρίας –που για ευνόητους λόγους δεν αναφέρω το όνομά της, ως την ονομάσουμε Χ– που βρήκε σε κολώνα κοντά στο σχολείο και με ρώτησε πώς θα μπορούσε να επεξεργαστεί το κείμενο της, με βάση την 3^η δραστηριότητα: *φέρτε στην τάξη σας.*

Συμπληρωματικά τους πήγα στο παράθυρο και τους έδειξα ένα πανό αναρτημένο από καιρό στο απέναντι μπαλκόνι: «Η Χ. απέλυσε τον πατέρα μου. Τώρα κερδίζει περισσότερα». Πρότεινα, λοιπόν, στα μέλη της ομάδας, με αυτοσχέδιες οδηγίες που έγραψα στον πίνακα εκείνη την ώρα, να αξιοποιήσουν/συνδυάσουν τις πληροφορίες από τα δυο κείμενα, να αναζητήσουν στο διαδίκτυο, να ρωτήσουν όποιον θέλουν στο σπίτι τους και αφού γράψουν μια ιστορία με τίτλο παρεμφερή με το πανό από το απέναντι μπαλκόνι, έπειτα να εφαρμόσουν τη δραστηριότητα πάνω στο δικό τους κείμενο και θα το αξιολογήσουμε ξεχωριστά.

Στο μεταξύ διαβάστηκε η [4^η δραστηριότητα](#) και ολοκληρώθηκε μέσα την τάξη

σύντομα από δυο ομάδες οι οποίες την παρουσίασαν στην ολομέλεια.

2 ώρες: (1 ώρα εφαρμογή + 1 ώρα σύνοψη για το διαγώνισμα τριμήνου): Προχωρήσαμε στην 5^η και την 6^η δραστηριότητα, οι οποίες δε δυσκόλεψαν καθόλου τους μαθητές, έγινε σύντομη ανάγνωση του κειμένου [«ένα παιχνίδι στο διαδίκτυο χωρίς νικητές!»](#) και δόθηκε η [δραστηριότητα έξι](#) (6) για το σπίτι. Η εφαρμογή διακόπηκε την επόμενη ώρα, γιατί προετοίμασα τα παιδιά για την εξέταση τριμήνου που ακολουθούσε προγραμματισμένα την επόμενη εβδομάδα, στην ουσία συνόψιζα την «ύλη» μας –και με την ευκαιρία μιλήσαμε για τη γραμμικότητα της ύλης, η οποία προκύπτει ως θέμα μόνο μπροστά στις εξετάσεις. Το γεγονός ότι η συζήτηση έγινε σε περίοδο εφαρμογής ενός πλούσιου σεναρίου που συνδύαζε τρεις ενότητες από διαφορετικά σημεία του βιβλίου συνέβαλε στο να καταλάβουν τα παιδιά ότι η ύλη προχωρά, ανανεώνεται και εμπλουτίζεται έτσι, με τον πιο δημιουργικό τρόπο, χωρίς να αποστερούνται την προετοιμασία για τις εξετάσεις.

3 ώρες: Το σενάριο ολοκληρώθηκε με ένα τρίωρο που ακολούθησε τα διαγωνίσματα του Νοεμβρίου, μάλιστα προλάβουμε να μπούμε και στο εργαστήριο προς το τέλος της εφαρμογής. Η δραστηριότητα 7 παραλείφθηκε, (το πρόβλημα του χρόνου υπάρχει ούτως ή άλλως), κυρίως, όμως, γιατί ήδη είχαν προχωρήσει σε αυτοσχεδιασμούς και σε προηγούμενα στάδια, ενώ από τη [δραστηριότητα 8](#) σταθήκαμε στο συννεφόμελο και με την ευκαιρία μια-δυο ομάδες επανέλαβαν τη θεωρία λειτουργικά με αναφορές στα δικά τους κείμενα. Προσπαθήσαμε να τρέξουμε, λοιπόν, λίγο γρήγορα ξανά το πρόγραμμα στον υπολογιστή και ορισμένοι έγραψαν τις αφηγήσεις τους ηλεκτρονικά επάνω στο φύλλο εργασίας. Στο μεταξύ ολοκληρώθηκαν και οι τυπικές διαδικασίες για το Edmodo και αφιέρωσα χρόνο για εξοικείωση με πολλά παραδείγματα και από το σενάριό μας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Εικόνες 5,6: Μια ομάδα μεταφέρει την ιστορία σε ppt

Εικόνα 5

Εικόνα 6

Σε κάθε περίπτωση, νομίζω πως ο στόχος της λειτουργικής χρήσης των αφηγηματικών τεχνικών –ανεξάρτητα από την κατάκτηση της μεταγλώσσας ή όχι– και της παραγωγής αφηγηματικών κειμένων επιτεύχθηκε, η τελευταία μαζί.

Η αξιολόγηση που προτείνεται στο τέλος, γινόταν σταδιακά και μετά από τις παρουσιάσεις οι ομάδες προχωρούσαν σε μια μικρή αυτοκριτική, αυτό, ωστόσο, προσπάθησα να το μεταφέρω ως πρακτική και μέσα στο Edmodo, ώστε να αλληλεπιδρούν και πέρα από τα όρια του σχολείου, όπως και να ευνοηθεί η διαδικασία αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης των γραπτών τους. Όπως αποδεικνύεται, βέβαια, στην εκπαιδευτική πράξη, η διαδικασία αυτή χρειάζεται περισσότερο χρόνο και μια μεθοδικότητα που δεν υπήρχε στο συγκεκριμένο σενάριο. Συγκεκριμένα, τα κείμενα διορθώνονταν από εμένα προσωπικά σε συνεργασία με τους μαθητές –ξεχωριστά τον γραμματέα της κάθε ομάδας– μετά δημοσίευα ή δημοσίευαν οι ίδιοι. Δεν υπήρξε, ωστόσο, μεγάλη αλληλεπίδραση μεταξύ των παιδιών.

Σε κάθε φάση της διδακτικής διαδικασίας και στο πλαίσιο της ομαδικής συνεργασίας των μαθητών με ενδιαμέσο εργαλείο τον Η/Υ, προσπάθησα να αναλάβω τον ρόλο της συντονίστριας, της συμβούλου, της συνεργάτριας, της υποστηρίκτριας, όπως πολύ εύστοχα προτείνεται στο συνταγμένο σενάριο με αρκετές, ωστόσο, δυσκολίες, όπως επισημάνθηκε παραπάνω λόγω πρακτικών συνθηκών. Προσπάθησα να ανατροφοδοτήσω και να εμπνεύσω, όμως και να περιορίσω την παρεμβατική μου τάση, αποτέλεσμα της απόκτημένη ταχύτητα δασκαλοκεντρικής, κατά βάση κουλτούρας του ελληνικού σχολείου στο οποίο ανατράφηκα και εγώ ως εκπαιδευτικός. Σε αρκετές περιπτώσεις άφησα στα παιδιά τη δυνατότητα να εμπλουτίσουν με δικές τους ιδέες και δικούς τους τρόπους το σενάριο, προσπαθώντας από τη μια να μην ξεφύγω από τους στόχους του σεναρίου, από την άλλη να αξιοποιήσω την ευκαμψία με την οποία είναι γραμμένο, ώστε να προσαρμοστεί στις συγκεκριμένες μαθητικές ταυτότητες, αναπόφευκτα και στη δική μου.

Το παρακάτω φύλλο αυτοαξιολόγησης που προτείνει η συντάκτρια του σεναρίου αξιοποιήθηκε ξεχωριστά σε κάθε φάση που οι μαθητές παρουσίαζαν τις εργασίες τους, αλλά όχι από όλες τις ομάδες λόγω του μεγάλου αριθμού των μαθητών στην τάξη.

Αυτοαξιολόγηση γραπτού λόγου

1. Ιδέες-περιεχόμενο:

Ήταν ξεκάθαρος ο σκοπός για τον οποίο έγραψα; (για να αφηγηθώ, για να περιγράψω, για να πληροφορήσω, για να ενημερώσω, για να πείσω κ.λπ.)

Η άποψή μου διατηρήθηκε σταθερή σε ολόκληρο το γραπτό;

Το γραπτό μου έχει φαντασία;

2. Οργάνωση

Έγραψα αρκετές πληροφορίες, γεγονότα, συγκρίσεις, ορισμούς ή παραδείγματα, για να υποστηρίξω την άποψή μου;

Παρέλειψα τις πληροφορίες που δεν είναι αναγκαίες;

Τα γεγονότα που αφηγούμαι έχουν ξεκάθαρη χρονική σειρά;

Οι απόψεις μου οργανώθηκαν με νοηματική σειρά (αλληλουχία);

Το τέλος που έγραψα είναι ενδιαφέρον;

Οι παράγραφοι που χρησιμοποιώ έχουν σωστή δομή (θεματική πρόταση, λεπτομέρειες, κατακλείδα);

Οι πληροφορίες που γράφω είναι σχετικές με το θέμα;

3. Λεξιλόγιο

Χρησιμοποίησα τα κατάλληλα ρήματα, επίθετα, για να αφηγηθώ ή για να περιγράψω;

Αποφεύγω να χρησιμοποιώ τις ίδιες λέξεις πολλές φορές (π.χ. Έχω...έχω,...είμαι...είμαι...είναι...είναι...πολύ...πολύ κ.λπ.)

4. Δομή προτάσεων

Οι προτάσεις που χρησιμοποιώ είναι ολοκληρωμένες; Αρχίζουν με κεφαλαία γράμματα; Υπάρχει στίξη;

Χρησιμοποίησα προτάσεις αποφαντικές, ερωτηματικές, προστακτικές, επιφωνηματικές;

Χρησιμοποίησα προτάσεις απλές, ελλειπτικές, επαυξημένες;

Χρησιμοποίησα προτάσεις αρνητικές, καταφατικές;

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο/α εργασίας «Το ρήμα στην αφήγηση»

(κοινό για όλους)

1. Δραστηριότητα

Ιστορία χωρίς λόγια

Οι ακόλουθες φωτογραφίες αποτελούν στιγμιότυπα μιας ιστορίας, αλλά δεν είναι με τη σωστή σειρά.

Σκεφτείτε πώς μπορούν να μπου οι φωτογραφίες, ώστε να παρουσιάζουν την ιστορία με χρονολογική σειρά.

Στη συνέχεια:

- Αφηγηθείτε την ιστορία.
- Δώστε τίτλο στο κείμενό σας.
- Σε μια νέα παράγραφο γράψτε ένα δικό σας τέλος στην ιστορία.

ΘΥΜΗΘΕΙΤΕ:

- Ενώ η περιγραφή συνδέεται με τον χώρο η ΑΦΗΓΗΣΗ οργανώνεται με άξονα τον ΧΡΟΝΟ.
- Προσέχουμε τις συνδετικές λέξεις ή φράσεις που δείχνουν τη χρονική σειρά των γεγονότων και την αιτιολογική σχέση μεταξύ τους.

Μπορείτε να κάνετε εισαγωγή των φωτογραφιών σε ένα πρόγραμμα παρουσίασης και να προσθέσετε ένα σχόλιο. Μπορείτε επίσης να προσθέσετε και άλλες φωτογραφίες. Χρησιμοποιήστε την παράγραφο που γράψατε ως επίλογο στην τελευταία διαφάνεια.

2. Δραστηριότητα

Δομή αφηγηματικού κειμένου (ενότητα 3)

Η αφήγηση στηρίζεται στην ακόλουθη δομή:

- A.** Πληροφορίες για τους «ήρωες», τον χώρο, τον χρόνο, τις περιστάσεις.
- B.** Πληροφορίες για την εξέλιξη της αφήγησης και την έκβασή της.
- Γ.** Η λύση, η κρίση του αφηγητή για το νόημα της ιστορίας.

Παρακολουθούμε το βίντεο:

<http://www.youtube.com/watch?v=Hzgzim5m7oU> **The Power of Words**

Ιστορία χωρίς λόγια;

Ας σκεφτούμε:

Ποιος είναι ο τόπος και ο χρόνος της ιστορίας;

Ποια πρόσωπα παίρνουν μέρος;

Ποια γεγονότα έγιναν σ' όλη τη διάρκεια της ημέρας;

Σε ποιο χρόνο θα μπορούσαμε να τα εξιστορήσουμε;

Ποιος θα αναλάβει να αφηγηθεί την ιστορία;

Θα συμμετέχει ο ίδιος στα γεγονότα που εξιστορεί;

Σε ποιο πρόσωπο θα αφηγηθεί την ιστορία;

Εκτός από την αφήγηση, ποιος άλλος εκφραστικός τρόπος μπορεί να χρησιμοποιηθεί;

Τι προσθέτει στην αφήγηση;

Σε προσχεδιασμένο προφορικό λόγο παρουσιάστε στους συμμαθητές σας το περιεχόμενο του βίντεο. Δώστε έμφαση στη δύναμη των λέξεων χρησιμοποιώντας και άλλα παραδείγματα από την καθημερινή εμπειρία.

3. Δραστηριότητα

Το ρήμα στην αφήγηση (ενότητα 5)

Ο αφηγηματικός λόγος οργανώνεται με άξονα το ρήμα, αφού αφήγηση σημαίνει δράση, κίνηση, ενέργεια μέσα στον χρόνο.

Η επιλογή του ρήματος έχει ιδιαίτερη σημασία.

Χρησιμοποιούνται κυρίως ρήματα δράσης και έκφρασης συναισθημάτων.

Τα ρήματα συνήθως βρίσκονται σε παρελθοντικό χρόνο.

Μπορεί όμως να επιλεγεί και ο ενεστώτας για λόγους παραστατικότητας και ζωντάνιας (ιστορικός ενεστώτας).

Ο μέλλοντας μπορεί να χρησιμοποιηθεί για εξιστόρηση γεγονότων που έγιναν ύστερα από κάποια άλλα που έχουν ήδη παρουσιαστεί.

Φέρτε στην τάξη σας:

Π.χ. μια ανακοίνωση

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Το [Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος](#) θα χρειαστεί επαγγελματίες ηθοποιούς έως 38 ετών οι οποίοι θα πρέπει να χορεύουν και να τραγουδούν πολύ καλά, για τη χειμερινή του παραγωγή «Το κοροϊδάκι της πριγκιπέσσας» (μιούζικαλ).

Οι ηθοποιοί θα συναντήσουν τον σκηνοθέτη της παράστασης κ. Φώτη Μεταξόπουλο την Δευτέρα 19 Νοεμβρίου 2012 στην σχολή χορού Φώτης Μεταξόπουλος (Λεωφόρος Πεντέλης 77-79 Χαλάνδρι- εμπορικό κέντρο Ερμείων – 2ος όροφος) στις 10:00 π.μ.

Οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να ετοιμάσουν ένα τραγούδι α καπέλα και ένα μονόλογο δικής τους επιλογής.

Να έχουν μαζί τους ρούχα πρόβας και δύο βιογραφικά με φωτογραφίες. Δηλώσεις συμμετοχής στην Γραμματεία της Σχολής:

Δευτέρα έως Παρασκευή 16:30-21:00

Σάββατο 11:00-17:30

Κυριακή 11:00-13:00

στο τηλέφωνο 2106829600

Ή

Φέρτε στην τάξη σας:

α. ένα πρόγραμμα από μια θεατρική παράσταση ή μια κινηματογραφική ταινία και β. ένα εισιτήριο.

1. Μελετήστε και σημειώστε τι είδους πληροφορίες δίνει το καθένα από τα τρία κείμενα.

2. Υπογραμμίστε τα ρήματα του κειμένου, εντοπίστε ποια από αυτά **εκφράζουν δράση, σκέψεις ή συναισθήματα** και κατατάξτε τα στον πίνακα που ακολουθεί:

ΡΗΜΑΤΑ

Εκφράζουν δράση	Εκφράζουν σκέψεις ή συναισθήματα
------------------------	---

4. Δραστηριότητα

Οπτική γωνία (ενότητα 8)

Σημαίνει τη σχέση του αφηγητή με τα γεγονότα, δηλαδή τη θέση που ο ίδιος έχει σε αυτά και τη στάση του απέναντι σε αυτά.

Κριτήριο θέσης

A. πρωτοπρόσωπη αφήγηση: ο αφηγητής είναι ένα από τα πρόσωπα της ιστορίας.

B. τριτοπρόσωπη αφήγηση (ή συγγραφική): ο αφηγητής δε συμμετέχει στα γεγονότα, τα βλέπει από ένα εξωτερικό σημείο.

Κριτήριο στάσης

A. αντικειμενική αφήγηση: ο αφηγητής αποστασιοποιείται ψυχολογικά και συναισθηματικά από τα γεγονότα και τα παρουσιάζει με ουδέτερη διάθεση.

B. υποκειμενική αφήγηση: ο αφηγητής παρεμβαίνει διατυπώνοντας κρίσεις και σχόλια κοινοποιώντας τα προσωπικά του συναισθήματα.

Παρακολουθούμε:

<http://www.youtube.com/watch?v=nwAYpLVyeFU>

και διαβάζουμε τα σχόλια-αφήγηση για το βίντεο.

Ο Στράτος γράφει:

Μια μέρα ένας εργάτης του δρόμου βοήθησε ένα παιδί καθώς έπεσε από το σκέιτμπορντ του και αυτό με τη σειρά του βοήθησε μια ηλικιωμένη να περάσει το δρόμο με τα ψώνια της. Στη συνέχεια αυτή έδωσε μερικά ψιλά σε μια κυρία στο δρόμο για το πάρκινγκ αυτή με τη σειρά της, έδωσε το πορτοφόλι ενός κυρίου που του είχε πέσει και αυτός με τη σειρά του βοήθησε έναν άλλο κύριο στην μεταφορά μιας βαριάς βαλίτσας. Στη συνέχεια ο κύριος αγόρασε ένα χότ ντόγκ για έναν μελαμψό κύριο λίγο πιο πέρα ο οποίος έδωσε σε μια κυρία το κινητό της που το ζέχασε. Μετά αυτή η κυρία αγόρασε ένα μεγάλο μπουκέτο λουλούδια και τα έδωσε σε μια κυρία που βρισκόταν σε ένα εστιατόριο και έτρωγε. Τέλος αυτή με τη μεγάλη χαρά που ένιωσε άφησε και ένα μεγάλο φιλοδώρημα στην σερβιτόρο η οποία έδωσε ένα ποτήρι δροσερό νερό στον εργάτη του δρόμου. Έτσι διαπιστώνουμε το πώς μια καλή πράξη γυρνάει σε αυτόν που την έχει αρχίσει.

1. Με στοιχεία από το κείμενο συμπληρώστε τον πίνακα που ακολουθεί:

Τόπος
Χρόνος
Πρόσωπα
Δράση

Τελική έκβαση

2. Ποιο τίτλο θα μπορούσαμε να προτείνουμε στην ιστορία; (Η χρήση ενός αντιπροσωπευτικού ρήματος είναι επιβεβλημένη.)

5. Δραστηριότητα

Αφηγηματικός χρόνος (ενότητα 8)

Με την έννοια του αφηγηματικού χρόνου εννοούμε τη σειρά την οποία επιλέγει ο αφηγητής στην εξιστόρηση των γεγονότων.

- Μια σειρά γεγονότων συντελείται κανονικά με φυσική χρονολογική σειρά (παρελθόν-παρόν-μέλλον).
- Ο «φυσικός χρόνος» δεν ακολουθείται κατ' ανάγκην από τον αφηγητή.
- Έτσι, η αφήγηση μπορεί να είναι:

A. γραμμική (ευθύγραμμη): παρουσίαση των γεγονότων όπως ακριβώς συνέβησαν χρονολογικά (ταύτιση αφηγηματικού με φυσικό χρόνο).

B. In media res: έναρξη της αφήγησης από κάποιο γεγονός στη μέση (του φυσικού χρόνου) και αργότερα επιστροφή και αναφορά των αρχικών γεγονότων.

Γ. διακεκομμένη: η ροή των γεγονότων διακόπτεται από την παράθεση μιας άλλης ιστορίας.

Δ. παράλληλη: παρουσίαση της εξέλιξης δύο ιστοριών

Διαβάζουμε το παρακάτω κείμενο:

Ένα παιχνίδι στο διαδίκτυο χωρίς νικητές!

Με ποια σειρά παρουσιάζονται τα γεγονότα;

Ποιος είναι ο φυσικός χρόνος;

Ποιες σκέψεις κάνει ο πρωταγωνιστής της ιστορίας;

Τι τον προβληματίζει;

Τι λέτε να έκανε στο τέλος;

Συζητάμε για τον αφηγηματικό χρόνο του κειμένου «**Ένα παιχνίδι στο διαδίκτυο χωρίς νικητές!**» και μοιραζόμαστε σκέψεις για τις δικές μας αποδράσεις στο διαδίκτυο, στον εικονικό προσωπικό μας χώρο και χρόνο.

6. Δραστηριότητα

Τετράδιο Εργασιών, σελ.49: Κείμενο 3 [Ένα θεϊκό θεατρικό ζευγάρι]

[Ένα θεϊκό θεατρικό ζευγάρι \(απόσπασμα από τη βιογραφία της ηθοποιού Έλλης Λαμπέτη\).](#)

- 1) Σε ποια γεγονότα της επαγγελματικής της ζωής αναφέρεται;
- 2) Υπογραμμίστε τα ρήματα του κειμένου και κατατάξτε τα στον πίνακα που ακολουθεί.

ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΟΣ

Ενεστώτας	
Παρατατικός	
Συνοπτικός μέλλοντας	

Εξακολουθητικός μέλλοντας	
Αόριστος	
Παρακείμενος	
Υπερσυντέλικος	
Συντελεσμένος μέλλοντας	

3) Το κείμενο είναι αφηγηματικό. Σε ποιες χρονικές βαθμίδες βρίσκονται τα ρήματα του;

- Εφόσον τα γεγονότα έχουν συμβεί στο παρελθόν, σε ποιους χρόνους θα περίμενε ο αναγνώστης λογικά να βρει τα ρήματα του αποσπάσματος;
- Γιατί ο συγγραφέας όμως κάνει διαφορετικές επιλογές;

4) Μετατρέψτε την αφήγηση σε παρελθοντικό χρόνο.

- Κάντε κι όλες τις άλλες απαραίτητες μετατροπές.
- Ποια εντύπωση σας δημιουργεί τώρα το κείμενο;
- Ποια εκδοχή του σας αρέσει πιο πολύ;
- Για ποιους λόγους;

Δημιουργήστε μια ανάλογη βιογραφία για ένα πρόσωπο που θαυμάζετε. Μπορείτε να επιλέξετε μια πολυτροπική παρουσίαση.

7. Δραστηριότητα

Εκφραστικοί τρόποι στο πλαίσιο της αφήγησης (ενότητα 8)

Εννοούμε τις πεζογραφικές τεχνικές με τις οποίες μπορεί να παίρνει μορφή η αφήγηση.

A. εξιστόρηση (ή αφήγηση): παρουσίαση των γεγονότων έτσι όπως ρέουν κατά τη φυσική τους σειρά και διαδέχονται το ένα το άλλο.

B. περιγραφή: απομόνωση μιας κατάστασης και παράθεση των συστατικών στοιχείων της.

Γ. διάλογος

Δ. εσωτερικός μονόλογος: παράθεση προσωπικών σκέψεων και συναισθημάτων σε παροντικό χρόνο και σε α' πρόσωπο.

Ας αυτενεργήσουμε!!!

Τι λέτε να φτιάξουμε τη δική μας αφήγηση, ακολουθώντας έναν ή περισσότερους εκφραστικούς τρόπους;

8. Δραστηριότητα

http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/discourse/2_1_3/index.html

Μετά την επίσκεψή σας στην παραπάνω δ/ση, παρουσιάστε το περιεχόμενο σε μια από τις ακόλουθες μορφές:

Εννοιολογικό χάρτη

Συννεφόμελο

Αρχείο εικόνας- ήχου.

Ποιους περιορισμούς συναντάτε σε καθεμία από τις παραπάνω από τις παραπάνω παρουσιάσεις; Σε προσχεδιασμένο προφορικό λόγο περιγράψτε τις δυσκολίες.

9. Δραστηριότητα

http://www.youtube.com/watch?v=ums1CN_rm3w change for a dollar

Εναλλακτική πρόταση:

http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=mNK6h1dfy2o What's that?

Στη συνέχεια φαντάσου ότι βρίσκεσαι και συ μέσα στην ιστορία που είδες. Δώσε μια άλλη λύση της ιστορίας.

ΠΡΟΣΕΞΕ

Όταν αφηγείσαι μια ιστορία να έχεις υπόψη σου τα παρακάτω:

Βασικά στοιχεία της αφήγησης είναι:

- ο χώρος (πού έγινε το γεγονός),
- ο χρόνος (πότε έγινε),
- οι ήρωες (ποιοι είναι),
- η εξέλιξη της ιστορίας (η αιτία του γεγονότος, τα προβλήματα που εμφανίστηκαν, η λύση της ιστορίας).

Επίσης, να θυμάσαι ότι:

- Ο αφηγητής (δηλαδή εσύ), συμμετέχει στα γεγονότα γι' αυτό και αφηγείται την ιστορία σε α' πρόσωπο.
- Χρησιμοποιείς κυρίως παρελθοντικούς χρόνους (παρατατικό και αόριστο συνήθως) ή ιστορικό ενεστώτα για μεγαλύτερη ζωντάνια στην αφήγηση.
- Επίσης, χρονικές προτάσεις, επιρρήματα και λέξεις ή φράσεις που δείχνουν χρόνο. Καλό θα είναι να ακολουθείς και τη χρονική σειρά των γεγονότων.

- Ακόμα αιτιολογικές προτάσεις όταν θα θελήσεις να δηλώσεις την αιτία του γεγονότος.
- Και τέλος θα πρέπει να χρησιμοποιήσεις επίθετα και επιθετικούς προσδιορισμούς (ιδίως αν περιγράψεις ταυτόχρονα κάτι) και να κλείσεις την ιστορία με τις σκέψεις και τα συναισθήματά σου σχετικά με το γεγονός που αφηγείσαι.

Σε προσχεδιασμένο προφορικό λόγο αναφέρουμε λεπτομέρειες της ιστορίας. Ηχογραφούμε τις αφηγήσεις.

Z. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Πολύ χρήσιμες πληροφορίες αντλούνται από το ψηφιακό σχολείο. Ίσως η αφόρμηση σε ένα μελλοντικό σενάριο καλό θα ήταν να ξεκινά από το ψηφιακό σχολείο. Τα εμπλουτισμένα ψηφιακά βιβλία της Νεοελληνικής Γλώσσας μπορεί να αποτελέσουν γνήσια καινοτομία προς την κατεύθυνση των νέων τύπων γραμματισμού. Η αναπλαισίωση αυτή προϋποθέτει βέβαια κάθετη ανάγνωση του βιβλίου.

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Όπως προέβλεπε και το συνταγμένο σενάριο, με τις ποικίλες δραστηριότητες καλλιεργείται η αυτενέργεια των παιδιών, η ικανότητά τους να ελέγχουν, να κρίνουν, ενώ οπλίζονται με δεξιότητες, εμπειρίες και στάσεις που θα τα καταστήσουν έτοιμα να αντιμετωπίσουν νέες προκλήσεις στο μέλλον. Αλλά και ο εκπαιδευτικός βρίσκει αφορμές για ανατροφοδότηση και επανασχεδιασμό των σεναρίων του. Ωστόσο, υπήρξαν δυσκολίες στην εφαρμογή του που σχετίζονται με πρακτικές συνθήκες που προαναφέρθηκαν και κυρίως με τον αριθμό των μαθητών της τάξης που καθιστούσε επίπονη την συνεργασία μέσα στον χώρο του εργαστηρίου. Επιπλέον, η μεταφορά

των μαθητών από τον ένα χώρο στον άλλο, η έλλειψη, δηλαδή, μιας σταθερής δομής που να παρέχει σταθερά όλα τα μέσα για τη διδασκαλία, διασπά τη συνέχεια και τη ροή του σεναρίου στην πράξη.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Bal, M. 2004. *Narratology: Introduction to the theory of narrative*. Toronto: University of Toronto Press.
- Bruner, J. 1997. *Πράξεις νοήματος*, μτφρ. Γ. Καλομοίρης & Ή. Ρόκου. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Bruner, J. 2004. *Δημιουργώντας ιστορίες: Νόμος, Λογοτεχνία, Ζωή*, μτφρ. Γ. Κουγιουμτζάκης, Κ. Πολυδάκη & Β. Τσούρτου. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- DiSessa, A. 2000. *Changing minds*. Cambridge, MA.: MIT Press.
- Κουτσογιάννης, Δ. & Μ. Αλεξίου. 2012. *Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Mandler, J. 1984. *Stories, scripts and scenes: aspects of schema theory*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Stein, N.L. 2001. Η ανάπτυξη της ικανότητας των παιδιών να λένε ιστορίες. Στο Σ. Βοσνιάδου (επιμ.), *Κείμενα Εξελικτικής Ψυχολογίας*, Α' τόμος: Γλώσσα, Αθήνα: Gutenberg.
- Vygotsky, L. 1993. *Σκέψη και γλώσσα*, μτφρ. Α. Ροδή. Αθήνα: Γνώση.
- Vygotsky, L. 1997. *Νους στην κοινωνία: Η ανάπτυξη των ανώτερων ψυχολογικών διαδικασιών*, επιμ. Στ. Βοσνιάδου, μτφρ. Στ. Βοσνιάδου & Α. Μπίμπου. Αθήνα: Gutenberg.